

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

ΓΕΝΙΚΑ

«Του Έλληνα ο τράχηλος ζυγό δεν υπομένει» είναι φράση που δεν επώθηκε τυχαία. Θα λέγαμε ότι την επομένη της ολοκληρωτικής κατάληψης της Ελλάδας από τους Τούρκους δημιουργήθηκαν τα πρώτα αντάρτικα σώματα.

Είναι γνωστό ότι η άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, που επισφράγισε το θάνατο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, συντελέσθηκε στις 29 Μαΐου 1453, μιας αυτοκρατορίας, που κι αν ακόμα δεν ήταν ελληνική, όπως υποστηρίζουν κάποιοι, ο έλεγχός της, από μερικός έως πλήρης, ανάλογα με την ιστορική στιγμή, ήταν στα χέρια Ελλήνων. Χρειάστηκαν όμως άλλα επτά (7) χρόνια για να σβήσει και η τελευταία εστία του Ελληνισμού.

Το 1456 κυριεύτηκε το δουκάτο της Αθήνας. Την Αθήνα επισκέφτηκε ο ίδιος ο Μωάμεθ, ο οποίος από θαυμασμό προς τον αρχαίο πολιτισμό της, της παραχώρησε σημαντικά προνόμια αυτοδιοίκησης. **Το 1460 κυριεύτηκε το δεσποτάτο του Μιστρά** χωρίς μεγάλη προσπάθεια, διότι γι' αυτό φρόντισαν οι αιματηρές αλληλομαχίες των Παλαιολόγων, Θωμά και Δημητρίου, αδελφών του τελευταίου και μαρτυρικού αυτοκράτορα του Βυζαντίου. Μετά δε την πτώση του Μιστρά, ο μεν πρώτος κατέφυγε στη Ρώμη, όπου βρήκε προστασία από τον Πάπα, ο δε δεύτερος προσχώρησε στον κατακτητή, στον οποίο παραχώρησε και την κόρη του για το χαρέμι του.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ '21

Τα αντάρτικα σώματα δεν έμειναν με σταυρωμένα χέρια ούτε στιγμή, αλλά έλαβαν μέρος στις ουκ ολίγες απελευθερωτικές προσπάθειες του σκλαβωμένου γένους -ίσως να ξεπερνούν σε αριθμό τις εκατόν πενήντα- εκ των οποίων οι

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

ΓΕΝΙΚΑ

«Του Έλληνα ο τράχηλος ζυγό δεν υπομένει» είναι φράση που δεν ειπώθηκε τυχαία. Θα λέγαμε ότι την επομένη της ολοκληρωτικής κατάληψης της Ελλάδας από τους Τούρκους δημιουργήθηκαν τα πρώτα αντάρτικα σώματα.

Είναι γνωστό ότι η άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, που επισφράγισε το θάνατο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, συντελέστηκε στις 29 Μαΐου 1453, μιας αυτοκρατορίας, που κι αν ακόμα δεν ήταν ελληνική, όπως υποστηρίζουν κάποιοι, ο έλεγχός της, από μερικός έως πλήρης, ανάλογα με την ιστορική στιγμή, ήταν στα χέρια Ελλήνων. Χρειάστηκαν όμως άλλα επτά (7) χρόνια για να σβήσει και η τελευταία εστία του Ελληνισμού.

Το 1456 κυριεύτηκε το δουκάτο της Αθήνας. Την Αθήνα επισκέφτηκε ο ίδιος ο Μωάμεθ, ο οποίος από θαυμασμό προς τον αρχαίο πολιτισμό της, της παραχώρησε σημαντικά προνόμια αυτοδιοίκησης. Το 1460 κυριεύτηκε το δεσποτάτο του Μιστρά χωρίς μεγάλη προσπάθεια, διότι γι' αυτό φρόντισαν οι αιματηρές αλληλομαχίες των Παλαιολόγων, Θωμά και Δημητρίου, αδελφών του τελευταίου και μαρτυρικού αυτοκράτορα του Βυζαντίου. Μετά δε την πτώση του Μιστρά, ο μεν πρώτος κατέφυγε στη Ρώμη, όπου βρήκε προστασία από τον Πάπα, ο δε δεύτερος προσχώρησε στον κατακτητή, στον οποίο παραχώρησε και την κόρη του για το χαρέμι του.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ '21

Τα αντάρτικα σώματα δεν έμειναν με σταυρωμένα χέρια ούτε στιγμή, αλλά έλαβαν μέρος στις ουκ ολίγες απελευθερωτικές προσπάθειες του σκλαβωμένου γένους -ίσως να ξεπερνούν σε αριθμό τις εκατόν πενήντα- εκ των οποίων οι

περισσότερες ήταν υποκινούμενες από άλλα κράτη, τα οποία ευρίσκοντο σε διένεξη με την Τουρκία και επεδίωκαν τον ξεσηκωμό των Ελλήνων για αντιπερισπασμό. Όταν βεβαίως διευθετούσαν τις διαφορές τους εγκατέλειπαν τους Έλληνες στη μανία του βάρβαρου κατακτητή. Μερικές δε από τις απελευθερωτικές προσπάθειες είναι οι παρακάτω:

- **1463: Πρώτος Τουρκοβενετικός Πόλεμος.** Ξεσηκώνεται η Κρήτη, η Μάνη, η Αρκαδία και η Σπάρτη. Οι Βενετοί ηττώνται και ακολουθούν ερημώσεις και καταστροφές στο Μοριά.

- **1475: Δεύτερος Τουρκοβενετικός Πόλεμος. Τουρκική απόπειρα κατάληψης της Λήμνου,** την οποία υπερασπίζονται Έλληνες και Βενετοί. Σκοτώνεται ο αρχηγός των Ελλήνων, αλλά ο ηρωισμός της κόρης του ΜΑΡΟΥΛΑΣ σώζει τη Λήμνο.

- **1494: Ο βασιλιάς της Γαλλίας Κάρολος ο Η΄ μπαίνει στη Ρώμη με σκοπό να πολεμήσει τους Τούρκους στην Ανατολή και να ανασυστήσει τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.** Οι χριστιανικοί λαοί ξεσηκώνονται.

- **1572: Η Μάνη ξεσηκώνεται** από τους αδελφούς Μελισσηνούς, τον επίσκοπο Επιδαύρου Μακάριο και το Χωροδεσπότη Θεόδωρο. Ο ξεσηκωμός εξαπλώνεται στο Μοριά, στη Ρούμελη, στη Μακεδονία και στο Άγιον Όρος.

- **1611: Ο Κάρολος, Δούκας του Νεβέρ,** απόγονος των Παλαιολόγων, διεκδικεί κληρονομικά δικαιώματα στο βυζαντινό θρόνο. Συνενοείται και **ξεσηκώνει τους Μανιάτες.** Το κίνημα εξαπλώνεται σε όλη σχεδόν τη Βαλκανική.

- **1770: Πρώτος Ρωσοτουρκικός πόλεμος.** Τα γνωστά στην Ελλάδα ως **Ορλοφικά.** Ο ρωσικός στόλος στη Μεσόγειο. Ολόκληρη η Ελλάδα επαναστατεί. Η κακή συμπεριφορά των αδελφών Ορλόφ και η ανεπάρκεια των πολεμικών μέσων των Ρώσων προκαλούν την αποτυχία. Ο ρωσικός στόλος εγκαταλείπει τους Έλληνες και οι Τουρκαλβανοί πλημμυρίζουν το Μοριά.

περισσότερες ήταν υποκινούμενες από άλλα κράτη, τα οποία ευρίσκοντο σε διένεξη με την Τουρκία και επεδίωκαν τον ξεσηκωμό των Ελλήνων για αντιπερισπασμό.

Όταν βεβαίως διευθετούσαν τις διαφορές τους εγκατέλειπαν τους Έλληνες στη manía του βάρβαρου κατακτητή. Μερικές δε από τις απελευθερωτικές προσπάθειες είναι οι παρακάτω:

I 1463: Πρώτος Τουρκοβενετικός Πόλεμος. Ξεσηκώνεται η Κρήτη, η

Μάνη, η Αρκαδία και η Σπάρτη. Οι Βενετοί ηττώνται και ακολουθούν ερημώσεις και καταστροφές στο Μοριά.

I 1475: Δεύτερος Τουρκοβενετικός Πόλεμος. Τουρκική απόπειρα

κατάληψης της Λήμνου, την οποία υπερασπίζονται Έλληνες και Βενετοί.

Σκοτώνεται ο αρχηγός των Ελλήνων, αλλά ο ηρωισμός της κόρης του ΜΑΡΟΥΛΑΣ σώζει τη Λήμνο.

I 1494: Ο βασιλιάς της Γαλλίας Κάρολος ο Η΄ μπαίνει στη Ρώμη με σκοπό να πολεμήσει τους Τούρκους στην Ανατολή και να ανασυστήσει τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Οι χριστιανικοί λαοί ξεσηκώνονται.

I 1572: Η Μάνη ξεσηκώνεται από τους αδελφούς Μελισσηνούς, τον επίσκοπο Επιδαύρου Μακάριο και το Χωροδεσπότη Θεόδωρο. Ο ξεσηκωμός εξαπλώνεται στο Μοριά, στη Ρούμελη, στη Μακεδονία και στο Άγιον Όρος.

I 1611: Ο Κάρολος, Δούκας του Νεβέρ, απόγονος των Παλαιολόγων, διεκδικεί κληρονομικά δικαιώματα στο βυζαντινό θρόνο. Συνενοείται και ξεσηκώνει τους Μανιάτες. Το κίνημα εξαπλώνεται σε όλη σχεδόν τη Βαλκανική.

I 1770: Πρώτος Ρωσοτουρκικός πόλεμος. Τα γνωστά στην Ελλάδα ως

Ορλοφικά. Ο ρωσικός στόλος στη Μεσόγειο. Ολόκληρη η Ελλάδα επαναστατεί. Η κακή συμπεριφορά των αδελφών Ορλόφ και η ανεπάρκεια των πολεμικών μέσων των Ρώσων προκαλούν την αποτυχία. Ο ρωσικός στόλος εγκαταλείπει τους Έλληνες και οι Τουρκαλβανοί πλημμυρίζουν το Μοριά.

Είναι νομίζω, περιττό να πούμε ότι **μετά από κάθε αποτυχημένη απελευθερωτική προσπάθεια** το μένος των βαρβάρων κατακτητών προκαλούσε καταστροφές, λεηλασίες, βανδαλισμούς και θανατώσεις πλήθους Ελλήνων, τα οποία όμως όχι μόνο δεν πτοούσαν το σκλαβωμένο γένος, αλλά απεναντίας χαλύβδωναν την πίστη του και γιγάντωναν τη θέληση του για αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, διότι το πάθος και η φλόγα για ελευθερία έκαιγαν μέσα του.

Δεν δημιουργήθηκε τυχαία ούτε εύκολα το νεοελληνικό κράτος. Οι ηρωικοί πρόγονοί μας ανέβηκαν δια πυρός και σιδήρου τα σκαλοπάτια της ελευθερίας. **Θυσίασαν τα πάντα και τη ζωή τους ακόμα για να απολαμβάνουμε εμείς σήμερα το μέγιστο αγαθό της ελευθερίας.**

ΑΡΜΑΤΟΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΦΤΕΣ

Οι επαναστάτες, που όσο περνούσε ο καιρός όλο και πλήθαιναν, δημιούργησαν τα καττανάτα με αρχηγούς που τους είχε επιβάλλει η παλικάριά ή το πολεμικό τους παρελθόν. Αυτούς για να τους δυσφημίσουν οι Τούρκοι τους ονόμασαν κλέφτες. «Το κλέφτης βγήκε από την εξουσία» γράφει ο Κολοκοτρώνης στα απομνημονεύματά του. Αλλά ο λαός με το αλάθητο κριτήριό του, τους έδωσε τιμητική θέση στην ψυχή του και γρήγορα ο **χλευαστικός τίτλος του κλέφτη, έγινε τιμητικός και συνώνυμος του ήρωα, ταυτόσημος με την παλικάριά και το αδούλωτο πνεύμα, την περηφάνια και την ελπίδα των δύστυχων ραγιάδων.** Και όταν ήλθαν τα χρόνια του απελευθερωτικού αγώνα, **οι κλέφτες έγιναν η βαριά σπάθα της Επανάστασης, οι εκδικητές των αμέτρητων ατιμώσεων, εξευτελισμών και ταπεινώσεων, οι παραστάτες του ματωμένου λάβαρου της ελευθερίας.**

Γράφει γι' αυτούς ο **Σπυρίδων Τρικούπης** στο έργο του **«Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασως»**: «Η αγάπη της ελευθερίας είναι έμφυτος εν ταις καρδίαις των ανθρώπων και οσάκις η κοινωνία δεν παρέχει αποχρώσας υπέρ αυτής εγγυήσεις, ο κοινωνικός βίος καταντά ζυγός βαρύς. Πολλοί τότε, προτιμώντες παντός άλλου καλού την απόλαυσιν της ελευθερίας αν και αγρίας και ακανονίστου, απαρνούνται οικειοθελώς πάσαν συμβίωσιν μετά των ομοίων, και πλανώμενοι ημέραν και νύκτα εις αγρίους τόπους καταντούν δια την συντήρησιν της προσωπικής

Είναι νομίζω, περιττό να πούμε ότι μετά από κάθε αποτυχημένη απελευθερωτική προσπάθεια το μένος των βαρβάρων κατακτητών προκαλούσε καταστροφές, λεηλασίες, βανδαλισμούς και θανατώσεις πλήθους Ελλήνων, τα οποία όμως όχι μόνο δεν πτοούσαν το σκλαβωμένο γένος, αλλά απεναντίας χαλύβδωναν την πίστη του και γιγάντωναν τη θέληση του για αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, διότι το πάθος και η φλόγα για ελευθερία έκαιγαν μέσα του.

Δεν δημιουργήθηκε τυχαία ούτε εύκολα το νεοελληνικό κράτος. Οι ηρωικοί πρόγονοί μας ανέβηκαν δια πυρός και σιδήρου τα σκαλοπάτια της ελευθερίας.

Θυσίασαν τα πάντα και τη ζωή τους ακόμα για να απολαμβάνουμε εμείς σήμερα το μέγιστο αγαθό της ελευθερίας.

ΑΡΜΑΤΟΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΦΤΕΣ

Οι επαναστάτες, που όσο περνούσε ο καιρός όλο και πλήθαιναν, δημιούργησαν τα καπετανάτα με αρχηγούς που τους είχε επιβάλλει η παλικάριά ή το πολεμικό τους παρελθόν. Αυτούς για να τους δυσφημίσουν οι Τούρκοι τους ονόμασαν κλέφτες. «Το κλέφτης βγήκε από την εξουσία» γράφει ο Κολοκοτρώνης στα απομνημονεύματά του. Αλλά ο λαός με το αλάθητο κριτήριό του, τους έδωσε τιμητική θέση στην ψυχή του και γρήγορα ο χλευαστικός τίτλος του κλέφτη, έγινε **τιμητικός και συνώνυμος του ήρωα, ταυτόσημος με την παλικάριά και το αδούλωτο πνεύμα, την περηφάνια και την ελπίδα των δύστυχων ραγιάδων. Και όταν ήλθαν τα χρόνια του απελευθερωτικού αγώνα, οι κλέφτες έγιναν η βαριά σπάθα της Επανάστασης, οι εκδικητές των αμέτρητων ατιμώσεων, εξευτελισμών και ταπεινώσεων, οι παραστάτες του ματωμένου λάβαρου της ελευθερίας.**

Γράφει γι' αυτούς ο Σπυρίδων Τρικούπης στο έργο του "Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασως": «Η αγάπη της ελευθερίας είναι έμφυτος εν ταις καρδίαις των ανθρώπων και οσάκις η κοινωνία δεν παρέχει αποχρώσας υπέρ αυτής εγγυήσεις, ο κοινωνικός βίος καταντά ζυγός βαρύς. Πολλοί τότε, προτιμώντες παντός άλλου καλού την απόλαυσιν της ελευθερίας αν και αγρίας και ακανονίστου, απαρνούνται οικειοθελώς πάσαν συμβίωσιν μετά των ομοίων, και πλανώμενοι

ημέραν και νύκτα εις αγρίους τόπους καταντούν δια την συντήρησιν της προσωπικής

ελευθερίας και της φυσικής υπάρξεως λυμεώνες και όλης της κοινωνίας. Τοιαύτη κατάσταση της κοινωνικής ελευθερίας, επικρατήσασα εν Ελλάδι, αφ' ου η Ελλάς υπεδουλώθη, προήγαγε τάξιν ανθρώπων γνωριζομένων υπό το όνομα **«Κλεπτών»**.

Ο Τούρκος δυνάστης, μη δυνάμενος να καθυποτάξει τους ένοπλους αυτούς αντάρτες αναγκάστηκε να συνθηκολογήσει με τους ισχυρότερους και να τους αναθέσει την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη φρούρηση των επαρχιών από τις επιδρομές των άλλων κλεφτών. **Οι ένοπλοι αυτοί ονομάστηκαν αρματολοί**, οι οποίοι τις περισσότερες φορές έρχονταν σε αντίθεση με τους Τούρκους και ξαναγύριζαν στην προηγούμενη κατάσταση, για να τους διαδεχτούν άλλοι. **Ο Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος** στο έργο του **«Ιστορία του Ελληνικού Έθνους»** αναφέρει ότι **η τάξη αυτή των αρματολών υπήρχε και πριν την Τουρκοκρατία**, όταν οι Βενετοί, για να περιφρουρήσουν τις κατακτήσεις τους, πλαισίωσαν τις στρατιωτικές τους δυνάμεις με μάχιμα σώματα, που σχημάτιζαν από την εθελοντική στράτευση των χριστιανών υπηκόων τους. Οι εναλλαγές αυτές ήταν τόσο συχνές, ώστε **οι λέξεις «αρματολός» και «κλέφτης» να γίνουν περίπου ταυτόσημες και να συγχέονται** μεταξύ τους.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

Εκτός από τους αρματολούς και τους κλέφτες, κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας υπήρχαν και τρεις εστίες συγκροτημένου Ελληνικού Στρατού:

ΠΡΩΤΗ, τα Επτάνησα. Εκεί καταφεύγουν πολλοί από τους κλέφτες κατά το τέλος του 18^{ου} αιώνα, όταν οι Τούρκοι εξαπέλυσαν άγριο και ανελέητο κυνηγητό για να διαλύσουν το καθεστώς της κλεφτουριάς, που είχε δημιουργηθεί στην καρδιά της αυτοκρατορίας. **«Κάθε κορφή και φλάμπουρο, κάθε κλαρί και κλέφτης»** λέει το δημοτικό τραγούδι.

Εκεί, κάτω από τη ρωσική, γαλλική και αγγλική σημαία, θα δημιουργηθεί μια συστηματική οργάνωση κάποιων πολεμικών δυνάμεων του έθνους και θα αναδειχθούν μερικοί από τους αρχηγούς, που θα το οδηγήσουν στην αποφασιστική αναμέτρησή του με τον Τούρκο κατακτητή. Πρώτοι οι Ρώσοι, όταν πήραν τα

ελευθερίας και της φυσικής υπάρξεως λυμεώνες και όλης της κοινωνίας. Τοιαύτη κατάσταση της κοινωνικής ελευθερίας, επικρατήσασα εν Ελλάδι, αφ' ου η Ελλάς υπεδουλώθη, προήγαγε τάξιν ανθρώπων γνωριζομένων υπό το όνομα «Κλεπτών». Ο Τούρκος δυνάστης, μη δυνάμενος να καθυποτάξει τους ένοπλους αυτούς αντάρτες αναγκάστηκε να συνθηκολογήσει με τους ισχυρότερους και να τους αναθέσει την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη φρούρηση των επαρχιών από τις **επιδρομές των άλλων κλεφτών. Οι ένοπλοι αυτοί ονομάστηκαν αρματολοί, οι** οποίοι τις περισσότερες φορές έρχονταν σε αντίθεση με τους Τούρκους και ξαναγύριζαν στην προηγούμενη κατάσταση, για να τους διαδεχτούν άλλοι. Ο Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος στο έργο του "Ιστορία του Ελληνικού Έθνους" **αναφέρει ότι η τάξη αυτή των αρματολών υπήρχε και πριν την Τουρκοκρατία,** όταν οι Βενετοί, για να περιφρουρήσουν τις κατακτήσεις τους, πλαισίωσαν τις στρατιωτικές τους δυνάμεις με μάχιμα σώματα, που σχημάτιζαν από την εθελοντική στράτευση των χριστιανών υπηκόων τους. Οι εναλλαγές αυτές ήταν τόσο συχνές, **ώστε οι λέξεις «αρματολός» και «κλέφτης» να γίνουν περίπου ταυτόσημες και να** συγχέονται μεταξύ τους.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

Εκτός από τους αρματολούς και τους κλέφτες, κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας υπήρχαν και τρεις εστίες συγκροτημένου Ελληνικού Στρατού:

ΠΡΩΤΗ, τα Επτάνησα. Εκεί καταφεύγουν πολλοί από τους κλέφτες κατά το τέλος του 18ου αιώνα, όταν οι Τούρκοι εξαπέλυσαν άγριο και ανελέητο κυνηγητό για να διαλύσουν το καθεστώς της κλεφτουριάς, που είχε δημιουργηθεί στην καρδιά της **αυτοκρατορίας. «Κάθε κορφή και φλάμπουρο, κάθε κλαρί και κλέφτης» λέει το** δημοτικό τραγούδι.

Εκεί, κάτω από τη ρωσική, γαλλική και αγγλική σημαία, θα δημιουργηθεί μια συστηματική οργάνωση κάποιων πολεμικών δυνάμεων του έθνους και θα αναδειχθούν μερικοί από τους αρχηγούς, που θα το οδηγήσουν στην αποφασιστική αναμέτρησή του με τον Τούρκο κατακτητή. Πρώτοι οι Ρώσοι, όταν πήραν τα

Επιάνησα το 1793, σκέφτηκαν να τους χρησιμοποιήσουν εναντίον του Ναπολέοντα και συγκρότησαν τα πρώτα ελληνικά σώματα. Όταν οι Γάλλοι έδωξαν τους Ρώσους από τα Επιάνησα το 1807 όχι μόνο δεν διέλυσαν τα ελληνικά σώματα, αλλά τα συμπλήρωσαν και τα ανασχημάτισαν. Κατά τη διάρκεια της αγγλικής κατοχής αυτά αυξήθηκαν και συστηματοποιήθηκαν ακόμη περισσότερο και εισήλθαν στις τάξεις των αξιωματικών **από τις ενδοξότερες μορφές του 21**, όπως ο **Κολοκοτρώνης, ο Νικηταράς, ο Πλαπούτας, ο Βιλαΐτης, οι Πετμεζαίοι και πολλοί άλλοι.**

ΔΕΥΤΕΡΗ, οι ηγεμονίες του Δούναβη. Εκεί, από τη συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή απαγορευόταν η παρουσία τουρκικού στρατού. Επομένως οι πολεμικές δυνάμεις των ηγεμονιών αυτών ήταν συγκροτημένες από χριστιανούς, στους οποίους συμπεριλαμβάνονταν και πολλοί Έλληνες, που αποτελούσαν και την πλειοψηφία των διοικητών των στρατιωτικών μονάδων. Έτσι αναπτύχθηκαν αξιόλογες ηγετικές φυσιογνωμίες, που προσέφεραν σημαντικές υπηρεσίες στον αγώνα.

ΤΡΙΤΗ, η Μάνη. Στην περιοχή αυτή είχε δημιουργηθεί μια ιδιότυπη κατάσταση αυτοδιοίκησης. Ήταν η αφετηρία κάθε επαναστατικής απόπειρας και το μόνιμο καταφύγιο της μοραϊτικής κλεφτουριάς.

Η αδιάκοπη πολεμική ενασχόληση, η φτώχεια των κατοίκων και το κακοτράχαλο έδαφος είχαν δημιουργήσει πολεμιστές με απίθανες ικανότητες, που δεν ήταν δυνατόν να υποτάξουν οι Τούρκοι και έτσι περιορίστηκαν, αναγκαστικά, στην επιβολή ετήσιου φόρου, τον οποίο όμως σπάνια πλήρωναν.

ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η επανάσταση του 1821 ήταν υπόθεση καθαρά ελληνική. Οργανώθηκε μεθοδικά και συστηματικά από Έλληνες. Οι εμπνευστές της ιδέας και πρωτεργάτες της προετοιμασίας ήταν ο **Αθανάσιος Τσακάλωφ**, από τα Ιωάννινα, ο **Νικόλαος Σκουφάς** από την Άρτα και ο **Εμμανουήλ Ξάνθος** από την Πάτμο, οι οποίοι το 1814 στην Οδησό της Ρωσίας ίδρυσαν τη Φιλική Εταιρεία, η οποία μέσα σε λίγα χρόνια

Επτάνησα το 1793, σκέφτηκαν να τους χρησιμοποιήσουν εναντίον του Ναπολέοντα και συγκρότησαν τα πρώτα ελληνικά σώματα. Όταν οι Γάλλοι έδιωξαν τους Ρώσους από τα Επτάνησα το 1807 όχι μόνο δεν διέλυσαν τα ελληνικά σώματα, αλλά τα συμπλήρωσαν και τα ανασχημάτισαν. Κατά τη διάρκεια της αγγλικής κατοχής αυτά αυξήθηκαν και συστηματοποιήθηκαν ακόμη περισσότερο και εισήλθαν στις τάξεις **των αξιωματικών από τις ενδοξότερες μορφές του 21, όπως ο Κολοκοτρώνης, ο Νικηταράς, ο Πλαπούτας, ο Βιλαέτης, οι Πετμεζαίοι και πολλοί άλλοι.**

ΔΕΥΤΕΡΗ, οι ηγεμονίες του Δούναβη. Εκεί, από τη συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή απαγορευόταν η παρουσία τουρκικού στρατού. Επομένως οι πολεμικές δυνάμεις των ηγεμονιών αυτών ήταν συγκροτημένες από χριστιανούς, στους οποίους συμπεριλαμβάνονταν και πολλοί Έλληνες, που αποτελούσαν και την πλειοψηφία των διοικητών των στρατιωτικών μονάδων. Έτσι αναπτύχθηκαν αξιόλογες ηγετικές φυσιογνωμίες, που προσέφεραν σημαντικές υπηρεσίες στον αγώνα.

ΤΡΙΤΗ, η Μάνη. Στην περιοχή αυτή είχε δημιουργηθεί μια ιδιότυπη κατάσταση αυτοδιοίκησης. Ήταν η αφετηρία κάθε επαναστατικής απόπειρας και το μόνιμο καταφύγιο της μοραϊτικής κλεφτουριάς.

Η αδιάκοπη πολεμική ενασχόληση, η φτώχεια των κατοίκων και το κακοτράχαλο έδαφος είχαν δημιουργήσει πολεμιστές με απίθανες ικανότητες, που δεν ήταν δυνατόν να υποτάξουν οι Τούρκοι και έτσι περιορίστηκαν, αναγκαστικά, στην επιβολή ετήσιου φόρου, τον οποίο όμως σπάνια πλήρωναν.

ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η επανάσταση του 1821 ήταν υπόθεση καθαρά ελληνική. Οργανώθηκε μεθοδικά και συστηματικά από Έλληνες. Οι εμπνευστές της ιδέας και πρωτεργάτες της προετοιμασίας ήταν ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, από τα Ιωάννινα, ο Νικόλαος Σκουφάς από την Άρτα και ο Εμμανουήλ Ξάνθος από την Πάτμο, οι οποίοι το 1814 στην Οδησό της Ρωσίας ίδρυσαν τη Φιλική Εταιρεία, η οποία μέσα σε λίγα χρόνια

εξαπλώθηκε σε όλη την Ελλάδα και προετοίμασε τον αγώνα κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ '21

Όταν λοιπόν ξέσπασε η επανάσταση του 1821, **τα ηγετικά στελέχη** των ελληνικών στρατευμάτων προέρχονταν, σχεδόν αποκλειστικά, από τις τάξεις των καπεταναίων, των οπλαρχηγών και των μικρότερων βαθμοφόρων των σωμάτων των άλλοτε αρματολών και κλεφτών. Εκτός αυτών, όμως, υπήρχαν και τα ηγετικά στελέχη, που υπηρέτησαν σε συγκροτημένα στρατιωτικά τμήματα των προαναφερομένων περιοχών.

Σε αυτούς έδινε κατά καιρούς η κεντρική (εκτελεστική) ή και η τοπική διοίκηση **διάφορους βαθμούς** ανάλογα με τον αριθμό των αγωνιστών που διέθεταν, με την πολεμική δράση τους ή ακόμη και με τη δύναμη επιρροής, που εξασκούσαν προς τα μέλη της κεντρικής κυβέρνησης.

Όμως, εκτός από τα ηγετικά προσόντα που διέθεταν, την προσωπική τους ανδρεία, την πολεμική πείρα που προοδευτικά απέκτησαν, τη δύναμη επιβολής στους υφιστάμενούς τους αγωνιστές και τα χρηματικά ποσά που μπορούσαν να διαθέσουν για τη συντήρηση των ατάκτων τμημάτων τους, δεν είχαν υποστεί καμία στρατιωτική εκπαίδευση, αφού οι περισσότεροι από αυτούς στερούνταν και των στοιχειωδών ακόμη γραμματικών γνώσεων, εάν δεν ήταν αγράμματοι.

Τα παραπάνω όμως **δεν εμπόδισαν να ξεχωρίσουν και να αναδειχθούν σπάνιες ηγετικές φυσιογνωμίες** με αξιοθαύμαστα στρατιωτικά προσόντα και αρετές, όπως επίσης και φημισμένοι -για την ανυπέρβλητη ανδρεία τους- αρχηγοί – πολεμιστές.

Στα παραπάνω ηγετικά στελέχη πρέπει να προσθέσουμε τους Έλληνες, που είχαν αποφοιτήσει από ξένα στρατιωτικά σχολεία και είχαν υπηρετήσει ως αξιωματικοί σε χώρες της Ευρώπης και οι οποίοι έσπευσαν κατά τη διάρκεια του

εξαπλώθηκε σε όλη την Ελλάδα και προετοίμασε τον αγώνα κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ '21

Όταν λοιπόν ξέσπασε η επανάσταση του 1821, τα ηγετικά στελέχη των ελληνικών στρατευμάτων προέρχονταν, σχεδόν αποκλειστικά, από τις τάξεις των καπεταναίων, των οπλαρχηγών και των μικρότερων βαθμοφόρων των σωμάτων των άλλοτε αρματολών και κλεφτών. Εκτός αυτών, όμως, υπήρχαν και τα ηγετικά στελέχη, που υπηρέτησαν σε συγκροτημένα στρατιωτικά τμήματα των προαναφερομένων περιοχών.

Σε αυτούς έδινε κατά καιρούς η κεντρική (εκτελεστική) ή και η τοπική διοίκηση διάφορους βαθμούς ανάλογα με τον αριθμό των αγωνιστών που διέθεταν, με την πολεμική δράση τους ή ακόμη και με τη δύναμη επιρροής, που εξασκούσαν προς τα μέλη της κεντρικής κυβέρνησης.

Όμως, εκτός από τα ηγετικά προσόντα που διέθεταν, την προσωπική τους ανδρεία, την πολεμική πείρα που προοδευτικά απέκτησαν, τη δύναμη επιβολής στους υφιστάμενους τους αγωνιστές και τα χρηματικά ποσά που μπορούσαν να διαθέσουν για τη συντήρηση των ατάκτων τμημάτων τους, δεν είχαν υποστεί καμία στρατιωτική εκπαίδευση, αφού οι περισσότεροι από αυτούς στερούνταν και των στοιχειωδών ακόμη γραμματικών γνώσεων, εάν δεν ήταν αγράμματοι.

Τα παραπάνω όμως δεν εμπόδισαν να ξεχωρίσουν και να αναδειχθούν σπάνιες ηγετικές φυσιογνωμίες με αξιοθαύμαστα στρατιωτικά προσόντα και αρετές, όπως επίσης και φημισμένοι -για την ανυπέρβλητη ανδρεία τους- αρχηγοί – πολεμιστές.

Στα παραπάνω ηγετικά στελέχη πρέπει να προσθέσουμε τους Έλληνες, που είχαν αποφοιτήσει από ξένα στρατιωτικά σχολεία και είχαν υπηρετήσει ως αξιωματικοί σε χώρες της Ευρώπης και οι οποίοι έσπευσαν κατά τη διάρκεια του

Ιερού Αγώνα και προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στην επαναστατημένη πατρίδα, καθώς και τους ξένους, φιλέλληνες ή μη, που προσήλθαν εθελοντικά ή στρατολογήθηκαν από φιλελληνικές επιτροπές του εξωτερικού.

Η νοοτροπία και η ιδιότυπη συμπεριφορά του «καπετάνιου», η δικαιολογημένη έλλειψη παιδείας, στρατιωτικής αγωγής και εκπαίδευσης, **η έντονη πολιτικοποίησή τους και τα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντά τους και οι φιλοδοξίες τους δεν επέτρεπαν,** όπως ήταν φυσικό και λογικό, στα στελέχη των πρώτων ελληνικών στρατευμάτων τη δημιουργία και συγκρότηση ενός ομοιογενούς και αξιόλογου Σώματος Αξιωματικών, κυρίως κατωτέρων, με την απαιτούμενη στρατιωτική υποδομή και την επιβαλλόμενη πειθαρχία τόσο προς την κεντρική εξουσία, όσο και προς την απαραίτητη στρατιωτική ιεραρχία, σώμα ικανό να ηγηθεί και να διοικήσει έναν αξιόλογο και αξιόμαχο στρατό. **Ακόμα η,** κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, απλόχερη και για λόγους ικανοποίησης ατομικών φιλοδοξιών, **απονομή βαθμών και μάλιστα ανωτάτων** δεν επέτρεψε σε καμία περίπτωση, τη δημιουργία στρατιωτικής ιεραρχίας ενός κανονικού στρατεύματος.

Λόγω των παραπάνω και παρά τις σοβαρότατες και περιφανείς επιτυχίες των άτακτων αυτών τμημάτων, οι εκάστοτε κυβερνήσεις της Επανάστασης κατανοούσαν ότι θα έπρεπε το συντομότερο δυνατόν να προχωρήσουν στη συγκρότηση και οργάνωση Τακτικού Στρατού.

Στην Πρώτη Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου και συγκεκριμένα σε ψήφισμα της 9^{ης} Ιανουαρίου 1822 «Περί Στρατιωτικού Οργανισμού» στο άρθρο 9, ορίζεται ότι: «Εις το Στρατιωτικόν της Ελλάδος ισχύει ο Στρατιωτικός Κώδιξ της Γαλλίας, μετά τας αναγκαίας προσθαφαιρέσεις». **Η Γερουσία, στην προσπάθειά της να ανασυστήσει Τακτικό Στρατό,** με το Νόμο «Η» της 1^{ης} Απριλίου 1822 συγκρότησε με **εθελοντική στράτευση** το 1^ο Σύνταγμα Πεζικού, αποτελούμενο από 2 Τάγματα με 5 Λόχους το καθένα. Ο αριθμός των ανδρών του Συντάγματος έφτασε τους τετρακόσιους (400). Σε καθένα από τα δύο Τάγματα επιδόθηκε από τον τότε Υπουργό Στρατιωτικών Ιωάννη Κωλέτη, η πρώτη Ελληνική Σημαία, που είχε τα καθορισμένα από την Πρώτη Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου χρώματα, το μπλε και το λευκό σε εννέα λωρίδες, πέντε κυανές και τέσσερις λευκές και με ένα λευκό σταυρό επάνω και αριστερά. Το Σύνταγμα αυτό μαζί με Διλοχία Φιλελλήνων και εθελοντών Επτανησίων καταστράφηκε στη μάχη του Πέτα (4 Ιουλίου 1822). **Με τον**

Ιερού Αγώνα και προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στην επαναστατημένη πατρίδα, καθώς και τους ξένους, φιλέλληνες ή μη, που προσήλθαν εθελοντικά ή στρατολογήθηκαν από φιλελληνικές επιτροπές του εξωτερικού.

Η νοοτροπία και η ιδιότυπη συμπεριφορά του «καπετάνιου», η δικαιολογημένη έλλειψη παιδείας, στρατιωτικής αγωγής και εκπαίδευσης, η έντονη πολιτικοποίησή τους και τα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντά τους και οι φιλοδοξίες τους δεν επέτρεπαν, όπως ήταν φυσικό και λογικό, στα στελέχη των πρώτων ελληνικών στρατευμάτων τη δημιουργία και συγκρότηση ενός ομοιογενούς και αξιόλογου Σώματος Αξιωματικών, κυρίως κατωτέρων, με την απαιτούμενη στρατιωτική υποδομή και την επιβαλλόμενη πειθαρχία τόσο προς την κεντρική εξουσία, όσο και προς την απαραίτητη στρατιωτική ιεραρχία, σώμα ικανό να ηγηθεί και να διοικήσει έναν αξιόλογο και αξιόμαχο στρατό. Ακόμα η, κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, απλόχερη και για λόγους ικανοποίησης ατομικών φιλοδοξιών, απονομή βαθμών και μάλιστα ανωτάτων δεν επέτρεψε σε καμία περίπτωση, τη δημιουργία στρατιωτικής ιεραρχίας ενός κανονικού στρατεύματος.

Λόγω των παραπάνω και παρά τις σοβαρότατες και περιφανείς επιτυχίες των άτακτων αυτών τμημάτων, οι εκάστοτε κυβερνήσεις της Επανάστασης κατανοούσαν ότι θα έπρεπε το συντομότερο δυνατόν να προχωρήσουν στη συγκρότηση και οργάνωση Τακτικού Στρατού.

Στην Πρώτη Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου και συγκεκριμένα σε ψήφισμα της 9ης Ιανουαρίου 1822 «Περί Στρατιωτικού Οργανισμού» στο άρθρο 9, ορίζεται ότι: «Εις το Στρατιωτικόν της Ελλάδος ισχύει ο Στρατιωτικός Κώδιξ της Γαλλίας, μετά τας αναγκαίας προσθαφαιρέσεις». Η Γερουσία, στην προσπάθειά της να ανασυστήσει Τακτικό Στρατό, με το Νόμο «Η» της 1ης Απριλίου 1822 συγκρότησε με εθελοντική στράτευση το 1ο Σύνταγμα Πεζικού, αποτελούμενο από 2 Τάγματα με 5 Λόχους το καθένα. Ο αριθμός των ανδρών του Συντάγματος έφτασε τους τετρακόσιους (400). Σε καθένα από τα δύο Τάγματα επιδόθηκε από τον τότε Υπουργό Στρατιωτικών Ιωάννη Κωλέτη, η πρώτη Ελληνική Σημαία, που είχε τα

καθορισμένα από την Πρώτη Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου χρώματα, το μπλε και το λευκό σε εννέα λωρίδες, πέντε κυανές και τέσσερις λευκές και με ένα λευκό σταυρό επάνω και αριστερά. Το Σύνταγμα αυτό μαζί με Διλοχία Φιλελλήνων και εθελοντών Επτανησίων καταστράφηκε στη μάχη του Πέτα (4 Ιουλίου 1822). Με τον

ίδιο Νόμο «Η», εκτός από τα άλλα, **καθιερώνεται και ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ στράτευση με τριετή υποχρέωση, αλλά και με αντιπαροχή γης στους εθελοντές.**

Το 1825 η επανάσταση βρίσκεται στο χειρότερο σημείο της. Οι εμφύλιες διαμάχες έχουν οδηγήσει τον αγώνα στο χείλος της καταστροφής και όλες οι προσπάθειες και οι θυσίες κινδυνεύουν να πάνε χαμένες. **Ο Κολοκοτρώνης, καθώς και άλλοι σπουδαίοι οπλαρχηγοί βρίσκονται στη φυλακή.** Την ηγεσία του αγώνα ανέλαβε ο Γεώργιος Κουντουριώτης, πρόεδρος του Εκτελεστικού Σώματος, ο οποίος διόρισε ως Αρχιστράτηγο τον Υδραίο ναυτικό Κυριάκο Σκούρτη. Εν τω μεταξύ ο Πασάς της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή έχει έλθει σε συμφωνία με το Σουλτάνο, για να καταπνίξει την επανάσταση των Ελλήνων και ως αντάλλαγμα θα λάβει την Κρήτη και την Πελοπόννησο. Για το σκοπό αυτό ο γιος του Ιμπραήμ αποβιβάζεται το Φεβρουάριο του 1825 στη Μεθώνη, επικεφαλής ενός οργανωμένου στρατού 4.000 πεζών και 400 ιππέων.

Έτσι έχουμε την πρώτη σοβαρή προσπάθεια καθιέρωσης του συστήματος της Μερικής Υποχρεωτικής Στράτευσης, μπροστά στην απειλή του αιγυπτιακού στρατού του Ιμπραήμ με το Νόμο «ΜΗ» της 10¹⁵ Μαΐου 1825, «Περί Μερικής Υποχρεωτικής Στρατολογίας». Με το νόμο αυτό, ορίστηκε ότι η στράτευση ενεργείται **με κλήρο με αναλογία του ενός (1) στρατιώτη ανά 100 κατοίκους** κάθε πόλης ή χωριού σε στρατεύσιμους ηλικίας 18 μέχρι 30 χρονών. Από τη στράτευση εξαιρούνταν οι μοναχογιοί και απαλλάσσονταν κάθε χρόνο επίσης με κλήρο το 1/3 της αναλογίας κάθε επαρχίας. **Από το μέτρο αυτό προήλθε και ο όρος «ΚΛΗΡΩΤΟΣ»** που ίσχυσε στη στρατιωτική νομοθεσία μέχρι το έτος 1988. Λόγω της δύσκολης διοικητικής κατάστασης και της έλλειψης κρατικής οργάνωσης, ο παραπάνω Νόμος δεν απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και μετά από μερικές πολεμικές ατυχίες, αυτός ο Τακτικός Στρατός αποσυντέθηκε και οι στρατιωτικές δυνάμεις περιορίστηκαν στους εθελοντές και τα άτακτα σώματα.

Η Τρίτη Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας (Μάιος 1827), με το άρθρο 99 του «Πολιτικού Συντάγματος» που ψήφισε, νομοθετεί τη σύνταξη «Στρατιωτικού Κώδικα».

ίδιο Νόμο «Η», εκτός από τα άλλα, καθιερώνεται και ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ στράτευση με τριετή υποχρέωση, αλλά και με αντιπαροχή γης στους εθελοντές.

Το 1825 η επανάσταση βρίσκεται στο χειρότερο σημείο της. Οι εμφύλιες διαμάχες έχουν οδηγήσει τον αγώνα στο χείλος της καταστροφής και όλες οι προσπάθειες και οι θυσίες κινδυνεύουν να πάνε χαμένες. Ο Κολοκοτρώνης, καθώς **και άλλοι σπουδαίοι οπλαρχηγοί βρίσκονται στη φυλακή. Την ηγεσία του αγώνα** ανέλαβε ο Γεώργιος Κουντουριώτης, πρόεδρος του Εκτελεστικού Σώματος, ο οποίος διόρισε ως Αρχιστράτηγο τον Υδραίο ναυτικό Κυριάκο Σκούρτη. Εν τω μεταξύ ο Πασάς της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή έχει έλθει σε συμφωνία με το Σουλτάνο, για να καταπνίξει την επανάσταση των Ελλήνων και ως αντάλλαγμα θα λάβει την Κρήτη και την Πελοπόννησο. Για το σκοπό αυτό ο γιος του Ιμπραήμ αποβιβάζεται το Φεβρουάριο του 1825 στη Μεθώνη, επικεφαλής ενός οργανωμένου στρατού 4.000 πεζών και 400 ιππέων.

Έτσι έχουμε την πρώτη σοβαρή προσπάθεια καθιέρωσης του

συστήματος της Μερικής Υποχρεωτικής Στράτευσης, μπροστά στην απειλή του αιγυπτιακού στρατού του Ιμπραήμ με το Νόμο «ΜΗ» της 10ης Μαΐου 1825, «Περί Μερικής Υποχρεωτικής Στρατολογίας». Με το νόμο αυτό, ορίστηκε ότι η στράτευση **ενεργείται με κλήρο με αναλογία του ενός (1) στρατιώτη ανά 100 κατοίκους κάθε** πόλης ή χωριού σε στρατεύσιμους ηλικίας 18 μέχρι 30 χρονών. Από τη στράτευση εξαιρούνταν οι μοναχογιοί και απαλλάσσονταν κάθε χρόνο επίσης με κλήρο το 1/3 **της αναλογίας κάθε επαρχίας. Από το μέτρο αυτό προήλθε και ο όρος** «ΚΛΗΡΩΤΟΣ» που ίσχυσε στη στρατιωτική νομοθεσία μέχρι το έτος 1988. Λόγω της δύσκολης διοικητικής κατάστασης και της έλλειψης κρατικής οργάνωσης, ο παραπάνω Νόμος δεν απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και μετά από μερικές πολεμικές ατυχίες, αυτός ο Τακτικός Στρατός αποσυντέθηκε και οι στρατιωτικές δυνάμεις περιορίστηκαν στους εθελοντές και τα άτακτα σώματα.

Η Τρίτη Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας (Μάιος 1827), με το άρθρο 99 του

«Πολιτικού Συντάγματος» που ψήφισε, νομοθετεί τη σύνταξη «Στρατιωτικού

Κώδικα».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ. ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ

Η άφιξη στην ΑΙΓΙΝΑ τη 12^η Ιανουαρίου 1828 του Καποδίστρια ως Κυβερνήτη της Ελλάδος, ο οποίος είχε ήδη αποδεχθεί επίσημα την εκλογή του στις 14 Αυγούστου 1827, περιόδευε εθιμοτυπικά στις μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και ανέλαβε την εξουσία από την Αντικυβερνητική Επιτροπή, **σημείωσε την απαρχή της ανασυγκρότησης του Ελληνικού Στρατού**. Με το ψήφισμα «ΙΗ» της 21^{ης} Φεβρουαρίου 1828, ρυθμίστηκαν τα της στρατιωτικής υπηρεσίας στον Τακτικό Στρατό και **καθορίστηκε ότι κάθε στρατιώτης ή υπαξιωματικός αναλάμβανε τριετή στρατιωτική υπηρεσία** και, αν απομακρυνόταν από τη Μονάδα του, εθεωρείτο λιποτάκτης και επιμωρείτο.

Από πολύ νωρίς ο Ιωάννης Καποδίστριας, έχοντας γνώσεις και πείρα από τους στρατούς των μεγάλων κρατών της Ευρώπης, όπως της Ρωσίας, Γαλλίας, Πρωσίας κ.α., **διαπίστωσε ότι έπρεπε να επικεντρώσει** το άμεσο ενδιαφέρον του, πέρα από τα επείγοντα και σοβαρότατα μη στρατιωτικά προβλήματα που αντιμετώπιζε η ερειπωμένη και ακόμα αγωνιζόμενη χώρα, **σε δύο στόχους**:

ΠΡΩΤΟΝ στην **αναδιοργάνωση των τακτικών και άτακτων στρατευμάτων**, με παράλληλη εξασφάλιση των δυνατοτήτων για πολεμικές επιχειρήσεις στην Πελοπόννησο και στη Στερεά Ελλάδα, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα όλες τις αναπόφευκτες αντιδράσεις των πολιτικών και στρατιωτικών αγωνιστών και κυρίως των οπλαρχηγών με την ιδιάζουσα νοοτροπία και τις υπέρμετρες φιλοδοξίες και απαιτήσεις τους.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ στην εξεύρεση τρόπου δημιουργίας **ικανών και μορφωμένων αξιωματικών** για την απαραίτητη στελέχωση ενός στρατού σύγχρονου με πρότυπα ευρωπαϊκά, με στρατιωτική ιεραρχία, αλλά και με στρατιωτική πειθαρχία, ενός στρατού αναγκαίου για την αποτελεσματική προστασία των μελλοντικών συνόρων της χώρας, αλλά και για την εμπέδωση του αισθήματος τάξης και ασφάλειας στο εσωτερικό της.

Για την πραγμάτωση και των δύο, πρώτης προτεραιότητας, στόχων του, ο Ιωάννης Καποδίστριας κατέβαλε από την αρχή συνεχείς και επίμονες προσπάθειες

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ. ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ

Η άφιξη στην ΑΙΓΙΝΑ τη 12η Ιανουαρίου 1828 του Καποδίστρια ως Κυβερνήτη της Ελλάδος, ο οποίος είχε ήδη αποδεχθεί επίσημα την εκλογή του στις 14 Αυγούστου 1827, περιόδευε εθιμοτυπικά στις μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και ανέλαβε την εξουσία από την Αντικυβερνητική Επιτροπή, σημείωσε την απαρχή της ανασυγκρότησης του Ελληνικού Στρατού. Με το ψήφισμα «ΙΗ» της 21ης Φεβρουαρίου 1828, ρυθμίστηκαν τα της στρατιωτικής υπηρεσίας στον Τακτικό **Στρατό και καθορίστηκε ότι κάθε στρατιώτης ή υπαξιωματικός αναλάμβανε** τριετή στρατιωτική υπηρεσία και, αν απομακρυνόταν από τη Μονάδα του, εθεωρείτο λιποτάκτης και ετιμωρείτο.

Από πολύ νωρίς ο Ιωάννης Καποδίστριας, έχοντας γνώσεις και πείρα από τους στρατούς των μεγάλων κρατών της Ευρώπης, όπως της Ρωσίας, Γαλλίας, **Πρωσίας κ.α., διαπίστωσε ότι έπρεπε να επικεντρώσει το άμεσο ενδιαφέρον του,** πέρα από τα επείγοντα και σοβαρότατα μη στρατιωτικά προβλήματα που αντιμετώπιζε η ερειπωμένη και ακόμα αγωνιζόμενη χώρα, σε δύο στόχους:

ΠΡΩΤΟΝ στην αναδιοργάνωση των τακτικών και άτακτων

στρατευμάτων, με παράλληλη εξασφάλιση των δυνατοτήτων για πολεμικές επιχειρήσεις στην Πελοπόννησο και στη Στερεά Ελλάδα, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα όλες τις αναπόφευκτες αντιδράσεις των πολιτικών και στρατιωτικών αγωνιστών και κυρίως των οπλαρχηγών με την ιδιάζουσα νοοτροπία και τις υπέρμετρες φιλοδοξίες και απαιτήσεις τους.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ στην εξεύρεση τρόπου δημιουργίας ικανών και μορφωμένων αξιωματικών για την απαραίτητη στελέχωση ενός στρατού σύγχρονου με πρότυπα ευρωπαϊκά, με στρατιωτική ιεραρχία, αλλά και με στρατιωτική πειθαρχία, ενός στρατού αναγκαίου για την αποτελεσματική προστασία των μελλοντικών συνόρων της χώρας, αλλά και για την εμπέδωση του αισθήματος τάξης και ασφάλειας στο εσωτερικό της.

Για την πραγμάτωση και των δύο, πρώτης προτεραιότητας, στόχων του, ο

Ιωάννης Καποδίστριας κατέβαλε από την αρχή συνεχείς και επίμονες προσπάθειες

και, παρά τις δυσκολίες και τις έντονες αντιδράσεις που αντιμετώπισε, **πέτυχε σε όποια βέβαια έκταση του επέτρεπε** η επικρατούσα τότε κατάσταση και οι δυνατότητες -κυρίως οικονομικές- της χώρας. Συγκεκριμένα:

- **Αναδιοργάνωσε** το Τακτικό Σώμα. Από τον Αύγουστο του 1828 άρχισε η ανασυγκρότηση του Πυροβολικού και του Ελαφρού Ιππικού και αργότερα, το 1829, η σύσταση του Σώματος των Αξιωματικών του Μηχανικού. Παράλληλα έγινε εκσυγχρονισμός και ενίσχυση του Πεζικού και των άλλων υπηρεσιών.

- **Ίδρυσε** τη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων (ΣΣΕ)

- **Ίδρυσε** το Σχολείο Πυροβολικού και οργάνωσε το Τάγμα Πυροβολικού.

- **Έστρεψε** σε στρατιωτικά σχολεία του εξωτερικού παιδιά, κυρίως αγωνιστών, με δαπάνη του κυβερνήτη ή του κράτους ή ξένων ηγεμόνων

- **Κατέλαβε**, προσωρινά σαράντα (40) υπαξιωματικούς από το Γαλλικό Εκστρατευτικό Σώμα (του Στρατηγού Μαιζόνος) για την εκγύμναση του Τακτικού Σώματος.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια και την εγκατάσταση του Όθωνα, εκδόθηκε το, από 28¹⁵ Νοεμβρίου 1837, ΒΔ (βασιλικό διάταγμα) «Περί απογραφής και προσκλήσεως στρατευσίμων και κατατάξεως εθελοντών», με το οποίο καθορίστηκε σαν σύστημα στράτευσης το **Μικτό**, δηλαδή με κατάταξη εθελοντών και μ' αυτούς της απογραφής. Κατ' αυτόν τον τρόπο βλέπουμε ότι από τους πρώτους επαναστατικούς χρόνους, αρχίζουν να νομοθετούνται προσπάθειες και ενέργειες για τη στράτευση πολιτών στα ελληνικά εδάφη και τη συγκρότηση ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ.

Αρχικά, η στρατολογία ενεργείται από τους προσερχόμενους εθελοντικά για κατάταξη. Με την πάροδο όμως του χρόνου, κυβερνήσεις και λαός αντιλαμβάνονται τη μεγάλη σημασία της ύπαρξης καλά οργανωμένου Ελληνικού Στρατού, με επίγνωση της αποστολής του στις κρίσιμες και αποφασιστικές περιόδους, για το

και, παρά τις δυσκολίες και τις έντονες αντιδράσεις που αντιμετώπισε, πέτυχε σε όποια βέβαια έκταση του επέτρεπε η επικρατούσα τότε κατάσταση και οι δυνατότητες -κυρίως οικονομικές- της χώρας. Συγκεκριμένα:

- Αναδιοργάνωσε το Τακτικό Σώμα. Από τον Αύγουστο του 1828 άρχισε η ανασυγκρότηση του Πυροβολικού και του Ελαφρού Ιππικού και αργότερα, το 1829, η σύσταση του Σώματος των Αξιωματικών του Μηχανικού. Παράλληλα έγινε εκσυγχρονισμός και ενίσχυση του Πεζικού και των άλλων υπηρεσιών.
- Ίδρυσε τη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων (ΣΣΕ)
- Ίδρυσε το Σχολείο Πυροβολικού και οργάνωσε το Τάγμα Πυροβολικού.
- Έστειλε σε στρατιωτικά σχολεία του εξωτερικού παιδιά, κυρίως αγωνιστών, με δαπάνη του κυβερνήτη ή του κράτους ή ξένων ηγεμόνων
- Κατέταξε, προσωρινά σαράντα (40) υπαξιωματικούς από το Γαλλικό Εκστρατευτικό Σώμα (του Στρατηγού Μαιζόνος) για την εκγύμναση του Τακτικού Σώματος.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια και την εγκατάσταση του Όθωνα, εκδόθηκε το, από 28ης Νοεμβρίου 1837, ΒΔ (βασιλικό διάταγμα) «Περί απογραφής και προσκλήσεως στρατευσίμων και κατατάξεως εθελοντών», με το οποίο καθορίστηκε σαν σύστημα στράτευσης το Μικτό, δηλαδή με κατάταξη εθελοντών και μ' αυτούς της απογραφής. Κατ' αυτόν τον τρόπο βλέπουμε ότι από τους πρώτους επαναστατικούς χρόνους, αρχίζουν να νομοθετούνται προσπάθειες και ενέργειες για τη στράτευση πολιτών στα ελληνικά εδάφη και τη συγκρότηση ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ. Αρχικά, η στρατολογία ενεργείται από τους προσερχόμενους εθελοντικά για κατάταξη. Με την πάροδο όμως του χρόνου, κυβερνήσεις και λαός αντιλαμβάνονται τη μεγάλη σημασία της ύπαρξης καλά οργανωμένου Ελληνικού Στρατού, με επίγνωση της αποστολής του στις κρίσιμες και αποφασιστικές περιόδους, για το